

94343

MÓKA KUTYA

és
négy kis gazdája

IRTA:
KULINYI ERNŐ

PALLADIS KIADÁS

MÓKA KUTYA

ÉS

NÉGY KIS GAZDÁJA

IRTA:

KULINYI ERNŐ

A KÉPEKET RAJZOLTA:

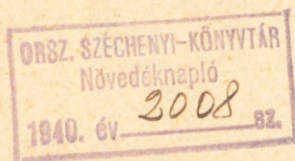
KOLOZSVÁRY SÁNDOR

PALLADIS R.T. KIADÁSA, BUDAPEST

*Kis fiamnak,
András Györgynek*

94343

*Felelős kiadó: Steinhofér Károly
Mojsza János könyvnyomdája, Budapest, V., Vécsey-utca 3*

I.

Van-e szebb, gyerekek, mint a szent karácsony?
Isten szent békéje honol a világon;
S mert az angyaloknak mindegy: kastély, kunyhó, —
Minden utcát, házat elborít az új hó.

Fehér hermelinben pompázik a város,
Még a külvárosi kis utca se sáros,
Ott is fehér szőnyeg, friss hermelin várja,
Hogy bevonul rajta az Egek Királya.

Minden palotában, minden kicsi házban
Gyerekszemek égnek türelmetlen lázban:
Mit hoz a Jézuska? Jaj, Istenkém, mit ám?!
Elhozza-e, amit kicsi szívük kíván?

Hoz-e fényes kardot, szép aranyos csákót?
Bozontos kis mackót, hintalovat: Rárót?
Hát szép alvó bábút a sok jó kislánynak?
Cukrot, csokoládét, amire úgy várnak?

Minden palotában, minden kicsi házban
Áll a karácsonyfa, diszítik javában,
Csak egy kis szobában áll csupaszon, árván,
Künn, a Ferencváros legszélsőbb határán.

Áll, miként a tarlón a magányos kóró,
Nem jutott rá gyertya, fényes csillagszóró,
De egy szem cukor se, nem hogy még alája
Játékot rakhatna a kunyhó gazdája!

Vakarta is fejét szegény, jámbor öreg,
Mert kinn a konyhában lesték a gyerekek,
Nagy, csillogó szemmel várta Panka, Peti:
Mit hoz a Jézuska, vajjon mit hoz neki?

Szegény Kovács János sóhajtott magába:
Egy pengője van csak, az kell vacsorára;
Az asszony is beteg... ha gyógyszer nem kéne!...
Arra ment el most is sovány fizetése.

Talán a szomszédban akad majd valaki,
Aki segít rajta, kölcsön ad majd neki?
Csak annyit, amiből pár játékot vehet:
Egy bábút Pankának. egy kardot Petinek.

De a szomszédnak sem volt kisebb a gondja;
Alsó, felső szomszéd mind ugyanazt mondja:
„Mért is nem jött reggel, ejnye, de sajnálom!
Elment a pénz, szomszéd! Drága a karácsony!”

Kovács János nem szólt, mit szólt volna szegény?
Két könnycsepp csillogott jóságos kék szemén;
Megvakarta lassan fehéredő haját,
S indult a városba, gyalogszerrel tovább.

Ő maga se tudta, minek megy, mit kezd el?
Hiszen lopni nem tud, koldulni meg restell...
Csak nézte a sok-sok fényes kirakatot:
Mennyi ékszer csillog, mennyi játék ragyog!

Mennyi sok csomaggal mennek az emberek!
És otthon hiába vár a két kis gyerek!
Erre gondolt s szívét nehéz bánat nyomta;
Könnybe borult szemmel ment be a templomba.

Ó, mert ha az ember szive, mint az ólom,
Csak Isten figyel rá a mennyei trónon!
Ő adhat csak vigaszt, Ő könnyíthet terhén.
Szegény Kovács János Hozzá fordult szintén.

„Én édes Jézusom, segíts már meg engem!
Ne hagyj üres kézzel mostan hazamennem!
Két kicsi gyermekem a Jézuskát várja...
Mit aggassak nekik a karácsonyfára?”

„Hiszen oly szerények, Te ismered őket,
Nem kérnek ők drága játékokat Tőled!
Csak épp hogy nekik is karácsonyuk legyen...
Hallgasd meg kérésem, édes jó Istenem!”

Kiment a templomból, s hazafelé tartott,
Elhagyta a fényes, gazdag Dunapartot,
El a Váci-utca sok csillogó boltját,
Hol az ajándékot garmadával hordták.

Ment, csak ment előre szelid hóesésbe,
Kopárabb utcákba, szegényebb vidékre,
S magában az Istent egyre arra kérte:
Bárcsak a kis Jézus csodát tenne érte.

Hát amint a hóban süppedezve ballag,
Feje fölött kigyul egy csodaszép csillag
S amint fehér fénye ráesett a hóra,
Előtte valami mintha mozdult volna.

Mi az ott a hóban? Nehogy eltapossák!
Bizony egy megdermedt kicsi, fehér jószág!
Bozontos kis kutya!... Remeg a kis teste...
Kitették talán? Vagy eltévedt az este?

Még alig ökölnyi, a hangja is vékony;
Két szeme fekete, szép ragyogó két gomb.
Jaj, de helyes jószág! S mintha rimáncodna:
„Vigyél haza innen, ne hagyj itt a hóba!”

„Szívesen vinnélek magammal, kis kutyám,
De hát a mi konyhánk magunknak is sovány!
Vagy vigyelek mégis? Ne félj, no, elviszlek!
Kár lenne térted, te szegény kis nyiszledt!”

„Meg aztán a Panka, meg a Peti gyerek
Jobb hijján talán még meg is örül neked?
Gyere no, beduglak ide a zsebembe!
Jó meleg, mi? Persze, mert fűtenek benne!”

„Maradj csendben, kutyus, mit mocorogsz folyton?
Mit nézel úgy egyre? A szemem? Az orrom?
No, adj szépen pacsit! Ugy ni! Legyünk jóba!
Mi a neved? Mackó? Buksi? Avagy Móka?”

„Ez a név illik rád, mert tréfás a képed.
Mókás kis jószág vagy. Móka leszel! Érted?
No, hát gyere, Móka, otthon vagyunk mindjárt!
Nézd csak, a két gyerek a kapuban kinn vár.“

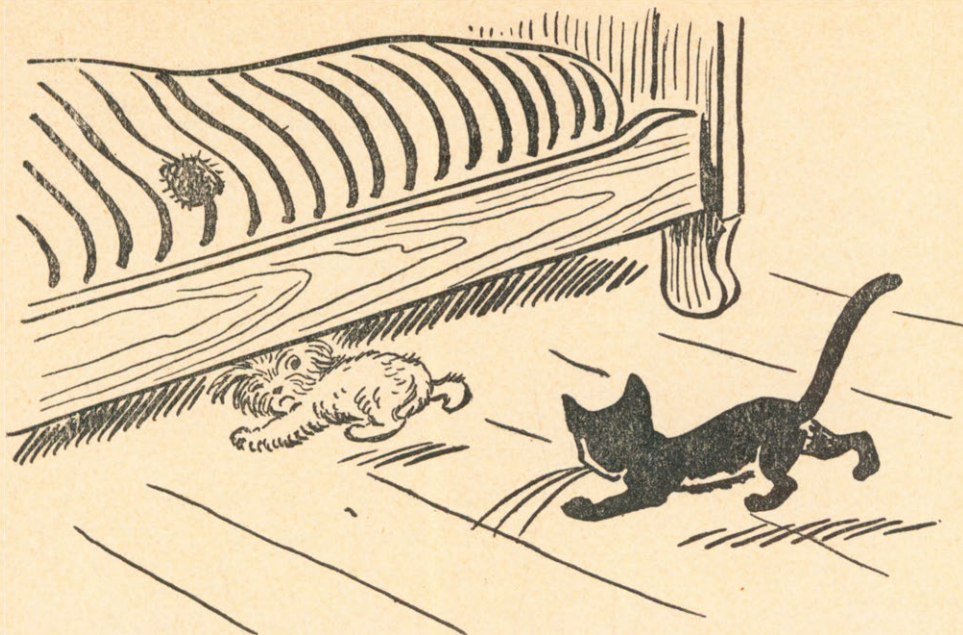
„Várja a Jézuskát: mit is hozott nekik?
Na, Móka, ugasd meg a Pankát, a Petit!“
Ugat Móka, ahogy bírja a kis torka,
Fut is a két gyerek vigan tapsikolva.

„De gyönyörű állat! Jaj, a mienk, ugy-e?!
Mi a neve, apu? És szolgálni tud-e?
Jaj, Mókának hívják? — örül a kis fruska —
Ilyen szépet sohse hozott a Jézuska!“

Bevitték a kutyust a meleg szobába,
Hol a karácsonyfa álldogált magába,
Do ormán égett már egy szál árva gyertya,
Tudj' Isten, hol vette a jó asszony, Berta?

Ott ült a kis család a meleg kuckóba,
És a két gyerek közt elnyujtózva Móka.
Ugy hevert a tüznél jámboran szegényke,
Mint a jászol mellett egykor a tehénke.

Kovács János nézte, s meleg lett a szive.
Karácsony van mégis, önáluk is ime!
S felsóhajtott, amint nézte őket csendben:
„Uram Jézus mégis meghallgattál engem!“

II.

Másnap már egészen otthonos volt Móka;
Végigszagolt mindent kis fekete orra.
Vagyis kutyanyelven szólva: ismerkedett.
És ha simogatták, megnyalta a kezét.

Különösen Pankát meg Petit szerette,
Órák hosszat elült, elhevert mellette,
S ha idegen arcot látott az ablakba,
Vékony hangocskáján menten megugatta.

Hát még ha valaki Pankához közelgett!
Mit művelt még akkor? Azt csak látni kellett!
Neki ugrott bőszen, mint a kis oroszlán,
Nincsen hivebb testőr a királyi portán!

Jó, hogy még nem ugrik feljebb, csupán térdig, —
Mivelhogy Mókáék a tréfát nem értik; —
A simogatás is gyanus már módfelett,
Ellenségnek néz és elkapja a kezéd.

Ilyenkor nem használ cukor, izes falat,
Mig Panka rá nem szól: „Hallgass, nem bántanak!”
Akkor farkcsóválva visszavonul: „Pardon!”
De azért kigazdám, én csak szemmel tartom.“

És gyanakvó szemmel lesi a székek mögöl,
Hátha védelmére mégis csak sor kerül?
S ha csak egyet mozdul gyanusan a karod,
Menten reád mordul: „Vigyázz! Még itt vagyok!”

Persze, nem ily bátor, nem ilyen hős mindig,
Például Samutól fél, ha nem is illik.
Mert ki hallott-látott olyan csodát bárhol,
Hogy a kutya féljen a kölyök cicától?!

Pedig bármiként is resteltem a dolgot,
Móka a cicára nem ugatott-morgott,
Mert amint a cica egyet fujt dühösen,
Móka az ágy alá futott egyenesen.

Elő se bujt onnan semmi biztatásra,
Mig a Samu cicát hancurozni látta,
De szemmel követte minden mozdulatát,
Hogy simul Pankához, hogy kelletti magát.

Oda dörgölőzik, hizeleg, dorombol, —
Csuf, zöldszemű ördög fekete koromból! —
S még Panka nevet rá?! Még Panka becézi?!
Nincs kiskutya, aki ezt nyugodtan nézi!

Móka is — akárhogy fél is a cicától —,
Nem birja már tovább, dühében ficáncol,
Máját féltékenység mérge eszi-marja,
Ágy alól ráugat, hátha elzavarja?

De rá se néz Samu, nem hogy visszaszólna,
Farka körül forog, akár a motolla;
Meg akarja fogni azt a „kigyót“ váltig, —
Nem tudja, hogy saját farkára vadászik.

De lám, már megunta a hasztalan forgást,
S egy futamodással, merészen, ugorvást
Ott terem a Panka jó puha ölébe —,
No de már ezt Móka nem nézheti mégse!

Elszántan, merészen, ugatva, csaholva,
Akárcsak puskából ha kilőtték volna,
Kiront az ágy alól, egyenest Pankának,
Dühös vakkantással a cicára támad.

Samu villámgyorsan megfordul és prüszköl,
S Móka — bár jobban fél ettől, mint a tüztől —,
Nem hátrál, sőt támad, fogát vicsorgatja,
Tán meg is harapná, hogyha Panka hagyja.

De a kellő percben fülön fogja Mókát:
„Ejnye, té bolondos, féltékeny kis jószág,
Téged is szeretlek, téged is becézlek,
Miért nem hagysz békét Samunak, szegénynek?“

„Ketten is elérték a térdemen, hoppla!
Te ülj Samu balra, te meg, Móka jobbra!
Béküljetek össze, legyetek barátok,
Nem tudjátok, hogy a rossz szomszédság átok?!“

„Két ily helyes jószág, két ily csinos állat!
Mondd csak Samu, van-e párja a Mókának?
Teneked is Móka, ugy-e tetszik Samu?
No ne morogj, ne légy ily rosszindulatu!”

„Hisz te csontot szeretsz, neki meg csont nem kell,
Ő tejcskét iszik minden áldott reggel.
Mért acsarkodnátok egymásra dühösen?
Legyetek pajtások! Így ni! Ezt szeretem.“

Most Móka és Samu elhallgattak szépen,
S hancurozni kezdtek a Panka ölében.
Móka harapdálta Samu fülét-farkát;
Samu pofozkodott, de behuzta karmát.

Igy barátkoztak meg Móka meg a Samu.
Hogy igazat irok, Panka rá a tanu.
Ugy szerették egymást, mint két fehér angyal,
Sőt békén megfértek a Tubi galambbal.

Pedig Tubi galamb nem volt szelid lélek,
Csöppnyi epéjében mindig forrt a méreg;
Piros kis csőrével vadul csipett-vágott,
Megtámadta volna az egész világot!

Hát Mókát és Samut hogyan csipte volna!
Pedig milyen kényes cica, kutya orra!
S az ármányos Tubi orruk csipte egyre,
Jól tudta, hogy akkor ő van a nyeregbe!

Igy éltek hármacskán a tágas udvaron,
Csodálta is őket, ki arra járt, nagyon.
Pankának, Petinek meg hizott a mája:
Senkinek sincs ilyen helyes kis kutyája!

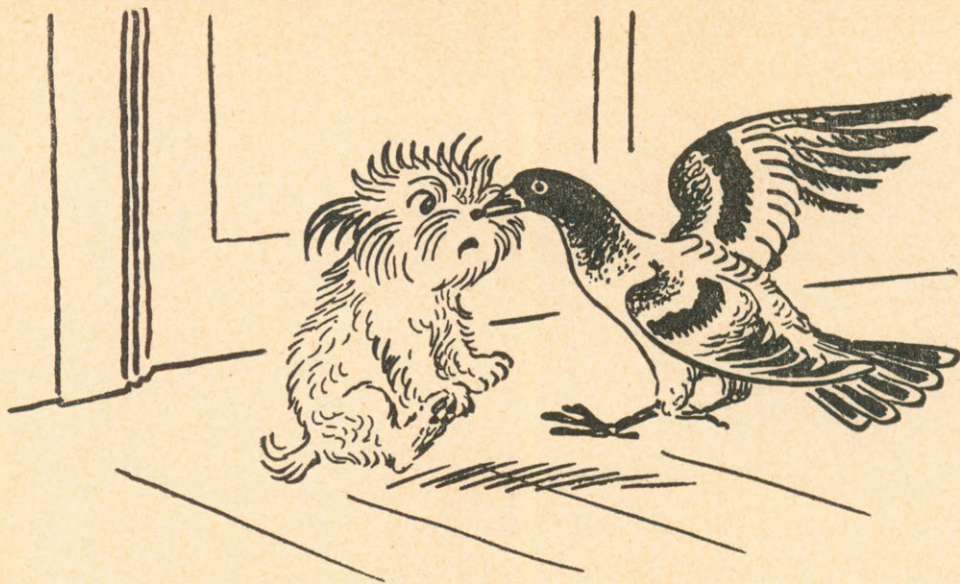
Ha hazajött Panka, Peti, vagy az „öreg“,
Móka ott őrizte már a küszöb-követ.
Farkcsóválva ugrált, körözött körülte,
Kis fekete orrát térdéhez törülte.

Addig ugrált, csaholt jussát követelve,
Mig kezét nem csókolt pici piros nyelve,
S amig le nem guggolt a jövevény szépen,
S meg nem vakargatta őt illendőképen.

Aztán lehetett csak üdvözölni mást is:
Anyukát, apukát, sőt Samu cicát is.
Lassacskán tudta már minden lakó róla,
Hogy a Kovács-portán legnagyobb ur — Móka.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

III.

Igy mult el a zord tél: január, február.
Süt a tavaszi nap, aranycsókot dobál;
A poros utcán is kirügyeznek a fák, —
Most virradt Mókára csak gyönyörű világ!

Kimentek Pankával az Üllői-utra;
Hogy futkározott ott a kis ugra-bugra!
Elmentek egészen be a kis erdőbe,
Megnézték: a pázsit vajjon elég zöld-e?

Van-e rajta zsálya, kankalin, pipitér?
Hát az akácfákon virágbuga, fehér?
S míg Panka keblére friss bokrétát tűzött,
Móka bukfencezve pillangókat üzött.

Hát amint ballagnak hazafelé csendbe,
Délceg honvéd-század lépked velük szembe.
Elől a zenekar, cintányérral, dobbal,
Móka is rákezd, s nem marad el sokkal.

Ugat, csahol ahogy csak kifér a torkán; —
Mosolyog a század: „Nézd a kis boszorkány!”
Még százados ur is mosolyog a lovon,
De hát még a népség a két utca-soron!

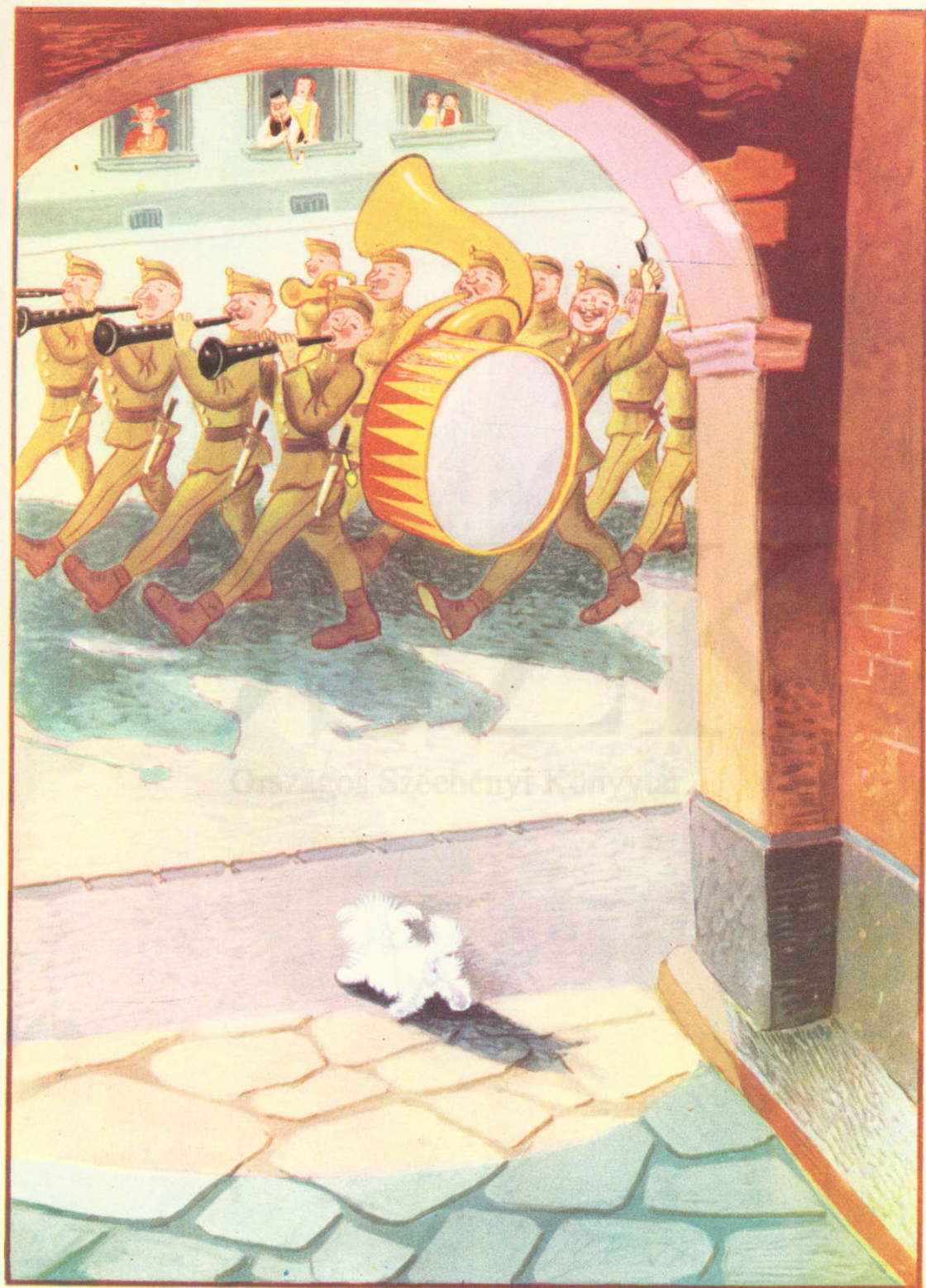
Azok nevettek csak, kacagtak kórusba, —
Persze, a hátukon nem volt borju, puska! —
Igy könnyen kacagtak: hogy ugat, hogy pattog,
Melyik győzi jobban: Móka, vagy a nagydob?!

Fényes szép gépkocsi haladt arra éppen,
Szemüveges ur ült benn, a nagyülésen,
Kis fia meg orrát az üvegre nyomta,
Ugy nézte a Mókát. „De aranyos” — mondta.

„De aranyos állat, nézd csak, papa, nézd, ott!
Ilyet én nem kapok, mindig csak játékot!
Ne végy nekem labdát, Zeppelint, vasutat,
Azt a kutyát vedd meg, amelyik ott ugat!”

„Jaj, fiacskám, az a kis kutya, már másé:
Azé a kis szőke, kékszemű kislányé!
Válassz hát valami egyebet magadnak!”
„Vedd meg tőle apu! Mért vagy olyan gazdag?”

Mit tehetett volna mást a gazdag ember?
Megállt a kocsival és mosolygó szemmel
Odaszólt Pankának: „Gyere csak, kis lányom!
Eladnád a kutyád?” „Nem én, semmi áron!”

„Pedig a kis fiam nagyon megszerette.
Veszek neked bábut, kettőt is helyette!
Vagy ha jobban tetszik, pénzt is adok érte.
Elég lesz száz pengő, te kis Hófehérke?

Istenem, száz pengő! . . . Az már szinte vagyoni!
S hogy kellene otthon! Ó, de milyen nagyon!
No, de hát a Móka? . . . Az apja se adná . . .
Bánatában talán még ki is tagadná.

Ki vigasztalná meg, ha már Móka nincsen?
Ki csaholna, hogyha keze a kilincsen?
Ki kísérné, várná reggel, este, délbe?
Eladni a Mókát? Ezer pengőért se!

„Ne haragudjon rám, bácsi, nem adhatom.
Pedig a száz pengő kéne otthon nagyon.
Mert szegény a papám és száz pengő sok ma,
De a mi Mókánkat a Jézuska hozta.“

„A Jézuska hozta szent karácsony este,
Kisírnám a szemem, ha Móka elveszne!
Nem adhatom oda, de mert jó a szívem,
Játszani, ha tetszik, szívesen elviszem.“

De akkor már Móka — s ez észére rávált! —
Összebarátkozott a gyáros fiával.
Mert a szomszéd gyáros kis fia volt Gábor,
Ismerte is Panka, már csak az arcáról.

Panka nyolc éves volt, Gábor se több sokkal,
Talán csak hetekkel, avagy hónapokkal;
Villájukat Panka sokszor megcsodálta,
Amikor Petivel ment az iskolába.

Milyen szép ház volt az! De hát még a kertje!
Azt is irigyelte, aki csak septe!
Mennyi szép rózsafa! Mennyi virág, mennyi! . . .
És a gyümölcsösben mennyit lehet enni!

Ha egyszer Petivel — nem, nem, ez csak álom! —
Ott játszhatna ő is a márványtornácon!
S hintázna a kertben! Ó, hinta-palinta! —
Mint Gáborka huga, a barna Katinka! . . .

De a gazdag gyáros nyájasan mosolygott:
„Jól van, meggondoltam kislányom a dolgot.
Igazad van, Mókát nem adnám el én se,
De jöjj vele hozzánk gyakran vendégségbe.“

„Ott a kert, játszhattok, — van ott játék annyi! —
Mi is a te neved? Panni? Kovács Panni?
Nohát Kovács Panni várunk uzsonnára!
Ha apád elenged, akár mindjárt mára.“

„De ugy-e, eljöhet testvérem is, Peti?
Mert a Mókát ő is éppen úgy szereti.“
„Elhozhatod, persze, őt várja majd Gábor,
Te meg Katinkával, a lányommal játszol.“

„No adj szépen kezet Gáborkának Panka!
Egy-kettő, Gáborka, ne légy te se bamba!
Ugy szép a kis fiu, hogy ha kész gavallér;
Ugy-e, Móka koma, s akkor fél, ha van mér!“

Végül kezet adott Pankának Gáborka,
Azután beszálltak az autóba sorba,
Előbb a két gyerek, aztán a kis kutya,
Végül az ősülő derék gyáros maga.

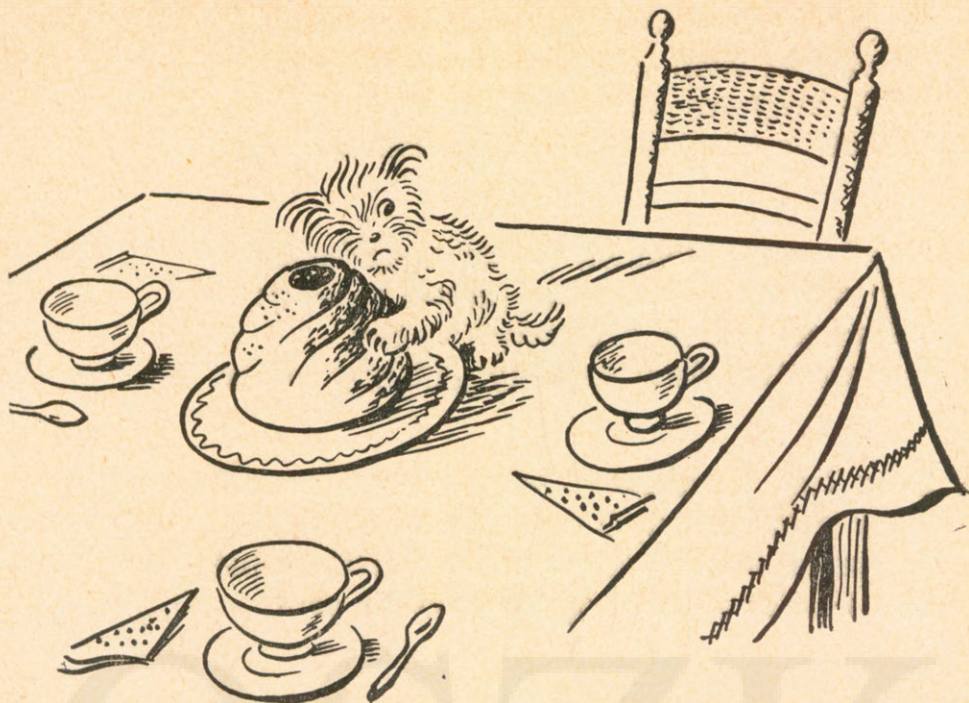
Mert haza is vitte Pankát meg a Mókát.
Felvitte az Isten Móka kutya dolgát!
Nyolc hengeres autó röpitette tovább!
Ugatott is büszkén ki, az ablakon át!

Volt is nagy csődület, mikor megérkeztek.
Még a lusta Samu, az se marad veszteg:
Kisomfordál ő is, a kapuhoz ballag,
S a csodálkozástól harsány „miau“-t hallat.

Csak Tubi fitymálta — vagy rossz szemmel nézte? —
Hogy a Móka kutyát mily tisztesség érte.
S mintha nem is fényes autón hozták volna,
Ugy beléje csipett, hogy sajgott az orra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

IV.

Folyt a fényes kertben, vigan folyt a játék ;
Minden második nap eljöttek Kovácsék :
Panka meg a Peti, s velük persze Móka,
Gábor uj barátja már vagy egy hét óta.

Katinka is ott van, ott lebeg a szentem,
Mint aranypillangó a virágos kertben ;
Csilingelő hangja oly édesen csendül,
Édesanyja szive repes az örömtül.

Hogy suhant a hinta, hogy repült a labda !
Hol Gáborka dobta, hol meg Peti kapta.
Hát még az uzsonna a kerti fák alatt !
Kávé, vaj, sütemény, csupa izes falat.

De csak aztán jött még az igazi csoda :
Aztán kezdődött a nagy gyümölcslakoma !
Kiki azt tépett a fákról, mire vágzott :
Barackot, friss ringlót, almát vagy — virágot.

Móka is kapott a sok finom falatból :
Süteményt, gyümölcsöt, ki mit evett, abból ;
Ugy meghizott tőle a kicsi bendője,
Ha tükörbe nézett, nem tudta, hogy ő-e ?

Szabadon szaladgált, kedvére szaglászott,
Mindenkire ugrált, mindenre felmászott,
Játszott a kavicsal, lehullt falevéllal,
Versenyt futott vigan a langy déli széllel.

A kertből a házba, a házból a kertbe,
Szalónban a vázát majd hogy le nem verte !
De senki se szólt rá, hadd játsszon, mulasson !
Jó szívvél volt hozzá Szabóné nagyasszony.

Alkonyatkor megjött Gáborka papája.
Móka megismerte, fel-felugrott rája ;
Mosolygott a gyáros : „No, megismersz, Móka ?
Hát ez a cukor itt, kié a fiókba ?“

Aztán odahivta Pankát meg a Petit,
Szives, meleg szóval kezet adott nekik,
Megkérdezte tőlük, izlett az uzsonna ?
„Még a mennyországban sincs tán különb konyha !“

„Hát a mama hogy van ? Beteg még szegényke ?“
„Bizony, sokat köhög ; nem fekszik le még se.
Ki főzne, ki mosna ? Még jó, hogy most nyár van.
A papa egész nap dolgozik a gyárban.“

„S oly kicsi a bére, annyi sok a gondja!
Látjuk a homlokán, pedig sohse mondja.
Két szelid kék szeme oly szomorú néha...
Nem deríti fel más, csak Móka játéka.“

Elgondolkozott a Gábor édesapja.
„Küldd hozzám apádat, várom vasárnapra.
Jöjjön el veletek a kertbe délután;
Szeretném ismerni őt is ezekután.“

Hej, de volt is dolga jó Kovács mamának!
Vasalt, pucolt, kefélt majd egész vasárnap.
Kivasalta férje ünnepi ruháját:
Hiszen nagy urékhoz: a gyároshoz várják!

Nem is volt a ruhán se gyűrődés, se ránc,
Nem vámolna azon egy pelyhet a finánc!
Cipője is fényes, mint a tükörablak,
Nézik is a népek, valamerre baktat.

„Hová, Kovács szomszéd? Tán lakodalomba?
No, de mit keresne esküvőn a Móka?
Meg aztán az asszonyt csak nem hagyja így el,
Ha a két gyereket elviszi jó szívvél?“

„Nem lakziba megyek, csak látogatóba:
Szabó Péter uram kéretett egy szóra.“
„Csak nem itt a szomszéd butorgyáros Szabó?
„De bizony éppen ő. Ez a tény és való.“

„Hogy ismerkedett meg vele, Kovács szomszéd?
Együtt volt a fronton vele, öreg honvéd?“
„Nem onnan ismerem, nem is láttam még én;
Ugy ismerjük egymást csak a Móka révén.“

Elértek azonban Szabóékhoz végre.
Móka futott elől, fel a kerti székre,
Onnan egyenesen az asztalra mászott:
El akarta csenni a tejes kalácsot.

Szabó Péter pedig a kerti fővényen
Megrázta a vendég jobbkezét keményen.
Aztán befordultak a hűs kerti utra, —
Hogy miről beszéltek, — csak az Isten tudja.

Panka se, Peti se hallotta a szavok,
Annyit láttak csak, hogy apjuk arca ragyog.
Valami nagy öröm, boldogság érhetne,
Mintha kinyílt volna a mennybolt felette.

Mi lehet, mi lehet az az öröm vajjon?
Peti közelebb megy, hogy valamit halljon.
De csak annyit kap el, — ez is elég ugyan: —
„Holnap reggel várom, gyárvezető uram!”

Szalad is Pankához a jó hírrel nyomban.
„Gyárvezető lett a papa, ugy-e mondtam?”
Pedig sohse jósolt ilyesmit előre,
De most a boldogság kicsalta belőle.

Faggatták az apjuk hazafelé tartva,
Hogy történt, mint történt, titokba ne tartsa!
De apjuk csak hallgat, maga elé bámul,
Még nem tért magához most se a csodátul.

Hol kalandozott ő gondolatban, merre?!
Kis családi házra gondolt, meg kis kertre.
De sokszor álmodtak róla, ó, be sokszor!
Lánya tanárnő lesz, fia talán doktor!

Könnyebb lesz a sora szegény asszonyának ;
Nem vállal több mosást, hisz oly gyorsan fárad !
Szaporázza léptét, s örül neki titkon,
Milyen nagy öröm lesz, ha megtudják otthon !

Lett is olyan öröm, hogy a boldogságtól
Berta asszony könnye ömlik, mint a zápor.
Férje csak biztatja : „No, ne hagyd el magad !“
De azért kis hijján ő is sirva fakad.

De amint az asszony pityeregni kezdett,
Móka sem maradt ám pillanatig veszteg :
Ugrált, szükölt, csaholt, két lábra állt, kérve :
Ne vegye már ugy az örömet szívére.

Addig ugrált fel rá s be nem állt a szája,
Mig a gazdasszonya nem mosolygott rája.
Akkor egy cukorral félrevonult csendben,
S leült az ágy elé, gazdájával szemben.

Vecsernyére kondult a kis harang éppen.
„Üdvözlégy Mária !“ — imádkozták négyen.
Buzgón imádkoztak, remegett a szájuk ;
Az esthajnalcsillag lemosolygott rájuk.

V.

Ezentul naponta volt meleg tál étel,
Vasárnap délben is, meg este is, kétszer.
Jutott uj ruhára, cipőre is néha ;
Többször hangzott fel a nevetés, a tréfa.

Uj képes könyveket kapott a két gyerek ;
A szoba se volt már hideg, hanem meleg ;
Piros volt a kályha pufók, kövér teste,
De jó volt mellette melegedni este !

S mert megsegitette őket a Teremtő,
Jutott mindig néhány fölös fillér-pengő
Annak, aki Isten szent nevében kérte,
Nem vártak senkitől köszönetet érte.

Peti barátját is, szegény árva Pistát,
Ebédre hetenként többször is meghívták,
Egyen velük ő is, van elég a tálban!
Tanuljon önáluk, a meleg szobában.

Mókának is persze jobb dolga volt sokkal:
Jutott hus, csont bőven, csak győzze majd foggal!
Kapott uj nyakörvet, jó meleg takarót,
Még gumilabdát is, kis gyerekeknek valót!

Gyakrabban játszik most vele is a háznép,
Gondtalanabb fejjel, vidámabban, máskép.
Nem lát borus arcot a lámpa körében:
A jókedv háza ez, nem ám úgy, mint régen.

Nem busul itt senki; ő is — uccu neki! —
Reggel a konyhában a koncokat lesi;
Délben az asztalnál várja a menázsit;
Este meg Pankával és Petivel játszik.

Odahozza nekik a kis gumilabdát,
Morog persze, mikor szájából kikapják,
De milyen pompás oszt: lesni, merre gurul!
Ugy rohan utána, mint a mezei nyul!

Kikaparja még az ágy alól is mindig,
Ugy hozza foga közt vissza, amint illik;
Aztán megint morog: „Ne bántsátok a jussom!”
Pedig alig várja, hogy utána fusson.

De a legszebb játék mégis az volt talán,
Mikor tavasz felé, a ház kis udvarán
Szappanbuborékot fújt Panka egy csövön,
S Móra kutya ott ült lesben a küszöbön.

Hogy szálltak a gömbök, hogy hiztak, hogy nőttek!
Hej, de megugatta, megkergette őket!
De mire nagy garra elkaphatta volna,
A szép buborékok szétpukkantak sorra.

Sehogyse értette Móka ezt a dolgot,
Gazdájára nézett s fejcsóválva morgott;
Megkérdezte nyilván, persze kutyanyelven:
„Hová tűnt a szép gömb? Hisz már majd lenyeltem!”

Szegény Móka kutya, beszélhetsz te váltig,
Fényes napkeltétől sötét napnyugtáig,
Te még csak megérted, hogy mit mond az ember,
De mi nem érünk fel téged értelemmel.

Nem értjük a nyelved, idegen fülünknek,
Azért mégse nézz le kis kutyám, bennünket!
Tégy úgy, mint a némák: mutasd, hogy mi kéne!
Valahogy megértjük egymást utóvégre.

Megértette végre Panka is, az árva,
Mit kérdezett tőle okos kis kutyája.
Magyarázgatta is, ahogy csak telt tőle, —
Más kérdés, hogy Móka mit értett belőle?

Valami keveset mégis megfoghatott:
Tán, hogy szappan nélkül nem megy ez a dolog;
Annyi bizonyos, hogy odament a tálhoz,
S megnyalta a szappant: hasznos-e, vagy káros?

Azonban az idő haladt közben egyre,
Tikkadt, forró nyár jött a téli hidegre,
Kiég mind a mező, a zsindely kiszárad,
Csak ki ne gyulladjon, ha szélvihar támad!

Hej, pedig kigyulladt vaksötét éjszaka,
Aludt már a háznép, a gazda is maga,
Messze Gödöllőről jöttek este gyalog,
Aludtak is mélyen, mint a fadarabok.

Tudja Isten, talán benn is égtek volna,
Hogyha fel nem riad idejében Móka.
De felébredt menten, látta tüstént: baj van!
Mert szikrák röpködtek ropogó vad zajban.

Fel kéne kelteni gazdáját, de hogyan?
Hogyha éjjel ugat, kikap bizonyosan!
Ha meg csak itt ugrál, lót-fut ide-oda,
Soha fel nem ébred, ráomlik a szoba.

Lesz, ami lesz, mindegy, nem várok, hiába!
Legfeljebb megvernek, — gondolta magába.
Megfutni ilyenkor? Szégyen és gyalázat!
Móka kutya itt van, megvédi a házat.

S elkezdett morogni, ugatni, csaholni;
Felriad a gazda: „Oda nézz, ahol ni!
Tűz van az udvarban, ott az istállóba!
Mi lett volna, hogyha fel nem ugat Móka!”

„Hamar csak gyerekek, öltözzetek gyorsan!
Hát a Samu cica, jaj, Istenem, hol van?
Keresd csak meg Móka! Te meg öltözz anyjuk,
De az imakönyvet, vigyázz, itt ne hagyjuk!”

Ő maga megy már is, hívást dehogy várna!
Van nagy lótás-futás, riadalom, lárma!
„Hát a gyerek hol van?” „Az anyám, Uristen!”
Ember legyen, aki rendet teremten.

Jönnék a tüzoltók, süvölt a sziréna,
Talpra, aki bátor, ki nem sánta, béna!
Sipjelek rikkannak, gyors lábak dobbannak,
Füstölgő kéményen csákányok koppannak.

Vizözön zudul a tetőre, a házra,
Lassanként elhamvad a zsarátnok lángja,
Már csak a kamrából parázsslik, világol,
Mint az üldözött vad szeme a homályból.

„Elvonult a vész hát, lefekhetünk már most . . .“
Kormos arcát vigan törli Kovács János.
„De hol lehet Panka? Én Istenem, hol van?
Jaj, bizony az eltűnt a riadalomban.

„Hol a kis lány, anyjuk? Hol a hugod, Peti?“
Szegény apa már csak a haját tépheti.
Ki mondja meg, hol van? Hisz itt volt az előbb!
Hiába kiáltja százszor is a nevét.

Berta asszony jajgat: „Látod, Móka, látod!
Eltűnt a kis gazdád, a te hü barátod!
Mért nem vigyáztál rá? Mért nem szóltál: baj van?
Én édes Istenem, ki segít most rajtam?!“

Móka rosszkedvűen huzta be a farkát:
Még hogy a hibát az ő nyakába varrják?!
Hisz ő nem is volt itt, ő Samut kereste,
Majd hogy rá nem léptek, csupa víz a teste!

Mérgében lelkét is csaknem kiugatta,
Mert a cica nem bujt elő, az ebadta!
Mit akarnak tőle? Mért nem bizták rája,
Nem tűnt volna így el szegény kis gazdája!

De még most se késő! Sirásra ok nincsen.
Csak a gazda szóljon, csak a gazda intsen:
Igy, azon fáradtan, lucskosan fut már is,
Megkeresi Pankát élete árán is!

Már repül is nyilként, ugatva, csaholva,
Beszimmant a házba, a szobákba sorba,
Pincébe, padlásra, fel és alá futkos,
Hófehér bundája a koromtól szutykos.

Mit bánja azt ő most? — Megfürdették minap.
Legfeljebb nem tetszik a szomszéd Bodrinak.
Majd tiszta lesz megint, mint a Hófehérke!
Az a fő, hogy Panka megkerüljön végre!

Aggódva figyeli mind a Kovács-család:
Megleli-e Móka az eltűnt lány nyomát?
Mikor jut szimatra kis fekete orra?
Szaladnak utána mind-mind libasorba.

Most az istállónál nyomra bukkant végre!
Csóválja a farkát, vakkant örömébe;
Gazdájára ugrál, körbe forog, csahol,
S már az udvar végén, ott lohol valahol.

De, jaj merre rohan? Neki a kamrának!
Ahonnan még most is friss füstfelhő árad.
„Csak nem oda tévedt az a szerencsétlen?!”
Mit kereshetett ott? Nem értem, nem értem!...”

Mit kereshetett ott, mi hajtotta, üzte?
Félt, hogy Samu cica odavesz a tűzbe.
És addig kereste végig a nagy házba,
Amig a kamrában végre megtalálta.

De már akkor azt is kikezdték a lángok;
Épp hogy a küszöbön egyszer bekiáltott:
„Itt vagy, Samu cica? Gyere ki, ha itt vagy!
Gyere, mert ha nem jössz, gazdasszonyka itt hagy!”

Máris füstbe borult körülötte minden;
Keze még ott pihen az öreg kilincsen,
Kifuthatna rögtön, s biztosan megmenekül,
Ha nem hall nyávogást az ócska lom közül.

Samu cica sirt ott, benn szorult szegényke,
Csak nem hagyja ott, hisz biztosan elégne!
Ment tapogatózva, jaj, csak hozzá jutna!
Meg is lelte Samut, ott lapult a sutba.

Még ölébe kapja, még megsimogatja,
Aztán imbolyogni kezd a föld alatta,
Szemére ráterül sűrű sötét fátyol, —
Azután nem tud már semmit se magáról.

De már Móka kutya ott van a küszöbön,
Lihegve a füstbe, szaglászik a kövön.
Beront a kamrába, egyenest a sutba;
„Itt a gazdasszonykám! —“ ugat visszafutva.

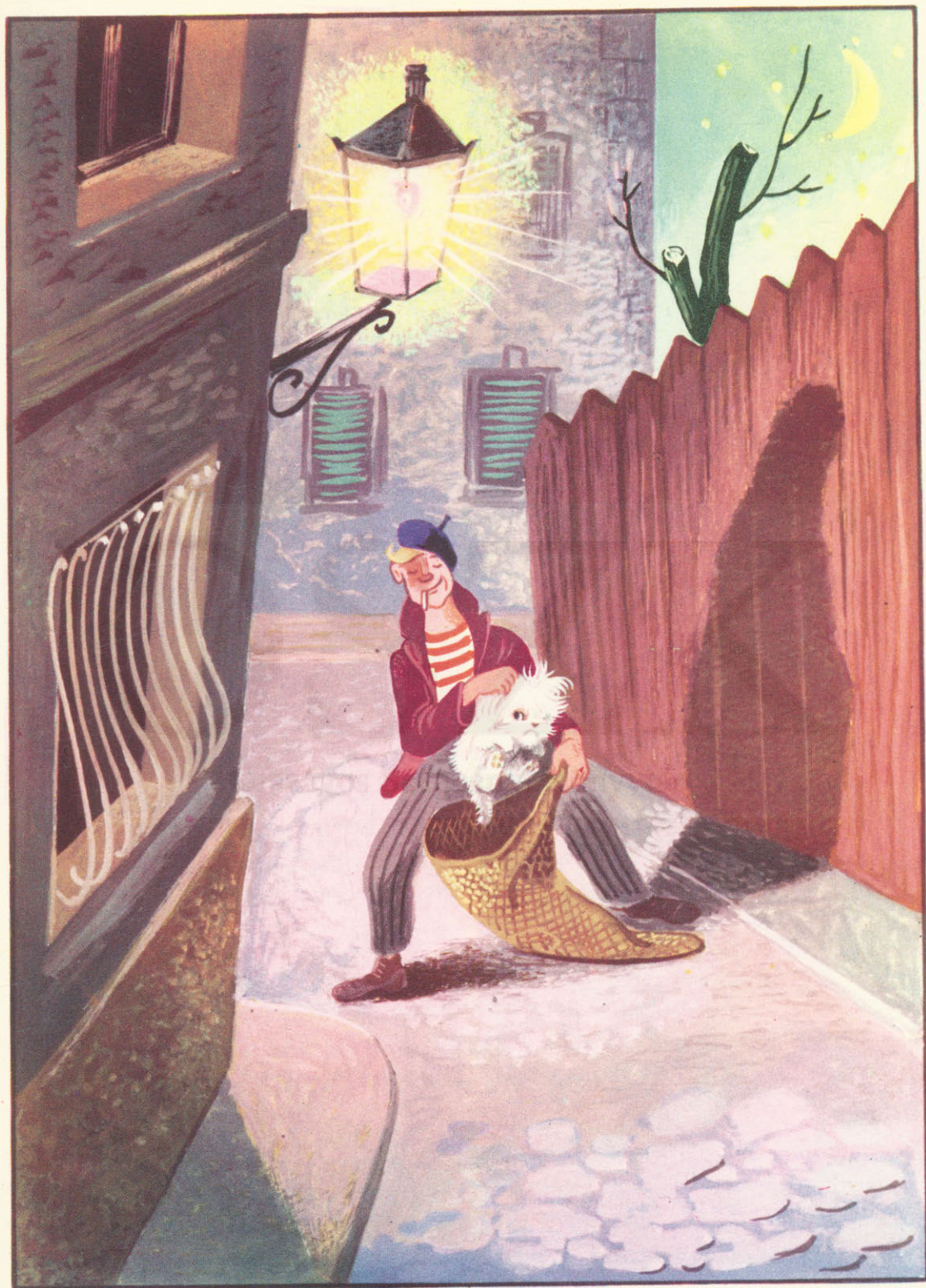
Aztán megint beront; dehogy fél a tüztől!
S bár a csipős füstben jó nagyokat prüszköl,
Keltegeti Pankát, kezét, arcát nyalja,
Keservesen vonit, hogy gazdája hallja.

Hallja is a gazda, jön is már repülve,
Felkapja a kislányt, fekteti a före,
Ocsudik is Panka: „Itt vagy, apu, anyu?”
Hej, most ugat Móka! Most dorombol Samu!

Meg se szidják érte, olyan nagy az öröm,
Mért nem maradt veszteg, otthon a küszöbön.
Még Móka se nézte sandán, vagy mogorván, —
Tubi csipte csak meg feddően az orrán.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VI.

Tudta is az egész környék már jóformán,
Milyen okos kutya van a Kovács-portán ;
Milyen tanulékony, mily játékos-bohó, —
Fente is rá fogát sok ravasz naplopó.

Különösen Marci, a ligeti csibész
Kerülgette folyton, mert terve volt, merész ;
Ellopja a Mókát, s jó pénzért eladja,
Bármely vándorcirkusz kapva kap majd rajta.

Ólálkodik váltig, fel és alá ballag,
A szemközti telken lesi az alkalmat,
Mikor szalad már ki egyedül a kutya,
Hogy fülön csiphesse mindjárt a kapuba.

Mert vállán cipelte már a sűrű zsákot :
Ugathat oszt Móka, ha oda bemászott!
Meg sem áll, a zsákmányt mig haza nem menti,
Lenyirja a szőrét, nem ismer rá senki.

Addig leselkedett a földön heverve,
Mig egy borus este sikerült a terve.
Egy verebet üzve, kiszaladt a Móka,
Egyenesen bele a „kutyafogóba“.

Mert már készen várta a Marci csalétke :
Kis szelet szalámi, friss fehér kenyérke.
A finom illatnak nem tud ellenállni :
„Megkóstolom, — vakkant — történjék akármi !“

De már a nyakán van Marci izmos keze :
„Kell neked szalámi ? Fehér kenyér ? Nesze !“
Ott ficáncol már a zsákban tehetetlen,
Hiába vonit már : „De bolondot tettem !“

Hiába, hiába ! Nincs segítség sehol !
Estefelé erre sok kis kutya csahol,
Kutyaugatástól hangosak az utcák, —
Ki gondolná, hogy ő vonit, mintha nyuznák ?

Panka se gondolta, Peti se képzelte,
Hogy Móka vonit kint, hogy eltűnt az este.
Csak kapuzáráskor vették észre : „Nini,
Hol van az a kutya ? Miért kell ma hívni ?“

„Máskor már ilyenkor a vacsorát várja,
Most meg az udvarban a Samut cibálja ?
De hisz Samu itt van ! Itt áll az ajtóba.
Nézd csak meg már Peti, hova lett a Móka ?“

„Az udvarban nincsen? Nézz be a kamrába,
Talán odazárták, míg a Samut várta?
Ott sincs? És sehol sincs?! Ó, édes Istenem,
Csak nem gázolta el egy kocsi hirtelen?!“

„Vagy talán ellopta valami gazember?!“
Hull a Panka könnye, mint valamely tenger;
Peti is sir, akár anyja meg az apja,
Aludni a bánat egyiket se hagyja.

Másnap szegény Panka nem is reggelizett,
Épp hogy letörülte arcáról a vizet,
Sebtiben felvette ruháját, kalapját,
Megcsókolta anyját, megölelte apját.

„Végigjárom már a szomszédokat sorba,
Hátha odatévedt az este a Móka?
Talán valamelyik tud felőle s hirt ad;
Látom, apámék is mind miatta sirnak...“

Előbb Szabóékhoz nyitott be sietve.
Hej, a két gyereknek de elment a kedve!
Katinka könnyezik, Gáborka szipákol:
„Mit tegyünk, mit tegyünk? Megkérdem apától.“

Mig ők tanakodtak, míg ők keseregtek,
Azalatt azonban Marci se volt veszteg:
Lenyirta a Mókát rövidre, simára,
A tulajdon anyja nem ismerne rája.

Aztán, mert hallotta, hogy előző este
Vándorló cirkusz jött Pestszenterzsébetre,
Kivitte magával a kutyát még délbe,
Hátha a cirkuszos pár pengőt ad érte?

Nagy poros térségen állt a ponyvasátor,
Rikító függönye messzire világol;
Fülrepezstőn csattog nagydob s a cintányér,
Hallgatja a népség, már az, aki ráér.

„Tessék besétálni! Kár a várakozás!
Kezdődik a fényes, nagy diszelőadás!
Dummeraugust, törpék, s két kardnyelő mellett
Látható a teljes nagy állatsereglet!”

Marci bekandikált a sátor egy részén:
Tényleg ott álldogált két vén gebe békén;
Mellettük egy csacsi meg egy beteg majom,
Papagáj is ugrált egy nagy száraz gallyon.

Két sovány kis kutya meg egy árva kandur —
Szárnyast, vagy négylábut nem látni azontul;
Ha csak nem számítjuk a legyet, mely repked —
Ennyi volt a híres, nagy állatsereglet.

No, — gondolta Marci —, itt el kel még Móka!
Be is óvakodott menten a sátorba,
Elsorolta, mit tud „az ő kis kutyája”,
Kár, hogy Móka nem is hederített rája.

„Akaratos jószág, — szólt bosszusan Marci —,
No, de azért vannak itt az urak, vagy mi?!
Hogyha kényeskedik, ott a szij, az ostor, —
Rá kell egyet sózni, majd észre tér akkor!”

Már sapkáját fogja, már odébb is állna,
De Móka se rest ám! Hajrá, csak utána!
Elkapja nadrágját, le is tépi félig:
Nem is áll meg Marci a Boráros-térig!

Móka meg ott maradt busan és mogorván,
Hej, ha ott lehetne most a Kovács-portán!
Visszajut-e vajjon, ráakad-e Panka?
Kicsi szive majd megszakad a nagy gondba.

De a cirkuszos is mérgelődik nagyba:
„Hiszen azt se tudom, hogy hivnak ebadta!
Nem mondta a gazdád, vagy nem tudta ő se?
Ugy lopott valahol a komisz gyerkőce?”

„Most már mindegy, kutyus, majd elkeresztellek.
Itt lesz majd a vackod, itt a Bodri mellett.
Gyere bemutatlak: ez a Bodri, látod?
Te meg vagy a Buksi! Legyetek barátok!”

„Tiszteld Szellőt, Szultánt, a két vén paripát,
Mert az ő táncukat csodálja a világ.
Vigyázz a csacsira, ne ingereld sokat,
Mert ha megugatod, kirugja a fogad!”

„S főképen légy jóba Totóval és Tommal,
A nagy papagájjal és a kis majommal.
Mert a Totó csőre horgas, mint a csáklya,
Tom meg a szemetet a fejedhez vágja!”

Nagy busan hallgatta Móka a beszédet:
Örök veszedelem lehet itt az élet!
S ez még nem is minden, még nem a legrosszabb,
A reggel még újabb meglepetést hozhat.

Hozott is, mert alig szürkült az ég alja,
Egy ménkü karikát hozott ki a gazda:
„No, Buksi, most ügyelj, ugorj ezen által,
Mert megismerkedhetsz itt e somfaággal!”

Ugrott is ám Móka, szedte is a lábát,
Csakhogy nem a célba, nem a karikán át,
De ki a sátorból, ki a szabad térre,
Futhat a cirkuszos, hogy csak utólérje!

Át a poros téren, be a szűk utcába,
Szalad Móka, ahogy birja kicsi lába,
Ugatás kíséri, valamerre lohol, —
Már Pest határában szaladhat valahol.

Nyomában a bottal a cirkuszos ember:
„Fogják meg! Fogják meg!” — liheg dühös szemmel.
De senki se véli, hogy kutyát üz, vagy mi?
Nézik, hol a tolvaj, kit el kéne fogni?

Mókának már földig fityeg le a nyelve;
Ha lefeküdhetne, többé fel se kelne!
De csak rohan tovább, míg az üldözője
Egyre jobban-jobban elmarad mögüle.

Guta kerülgeti már a tűző napon:
„Fusson a rossz döge! Nem üldözöm; hagyom.”
Legyint a cirkuszos, káromkodva mordul,
S rogyadozó térddel lassan visszafordul.

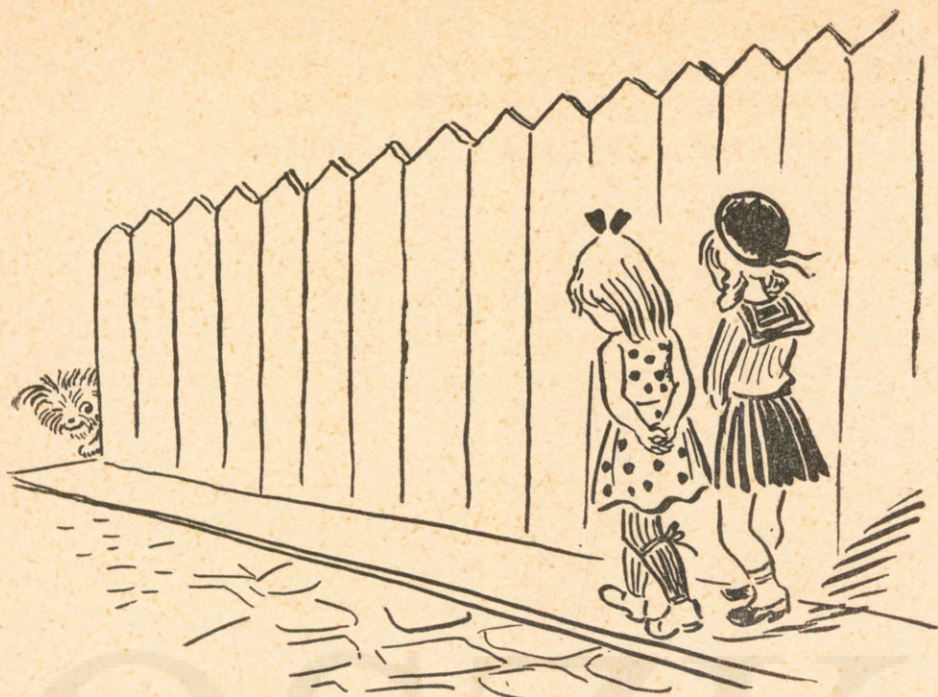
Móka pedig fut csak, lábát egyre szedi,
Oda nem vakkantna egy bucsuszt neki.
Szalad most már vigan ismerős vidéken,
Hiszen járt már erre Pankával nemrég.

Jaj, de ráismer-e jó kicsi gazdája,
Mert hisz tövig nyírott most már a bundája.
Látta az imént a kirakatüvegben.
„Ó, jaj, — sóhajt Móka — de bolondot tettem!”

„De talán a hangom így is megismeri,
Ha Panka nem, Gábor, vagy ha ő se, Peti.“
Új reményre gyulva, frissen szedi lábát,
S megy, amerre sejti a Kovácsék házát.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VII.

Kovácsék, Szabóék ezenközben pedig
Izzadtak, loholtak, ahogy tőlük telik ;
Keresték a Mókát, hol lehet szegényke,
Mind az egész várost tüvé tették érte.

Rendőrségre mentek, ki a gyeptelepre,
Hátha tán a sintér fogta el az este ;
Még az ujságban is hirdettek utána, —
Hiába, nem akadt senki a nyomára.

Gáborka beteg lett már a futkosástól,
Mégfájdult a torka, köhög és harákol ;
Peti a derekát, Katinka a lábát,
Panka meg fájlalja a kis szive táját.

„Hej, — sóhajt Gáborka —, apának is mondtam,
Ha itt lenne Móka, meggyógyulnék nyomban.
Uzsonnapénzemet odaadnám érte,
Csak már visszahoznák, csak már visszatérne!”

Mert hallotta egyszer Pankától, nem régen,
Hogy őrizte Móka betegágyát télen:
Nem csalta el onnan semmi izes falat,
Csak busult miatta, ott, az ágya alatt.

„Nekem — mondta Panka — nincs uzsonnapénzem,
De egy pengőt kaptam jó anyámtól éppen,
Odaadom azt is a jó Szent Antalnak,
Csak Mókáról végre valami hirt halljak.”

„Mit várunk a hirre? Mért ülünk itt tétlen?
Megkeresem én, bár lekopik a térdem!” —
Szólt Katinka — „Nos, hát jöttök, Panka, Peti?
Utánam, ki Mókát igazán szereti!”

S lelkesen elindult a három kis gyerek.
„Én — mondta Katinka — erre balra megyek.
Panka is velem jön, te tarts Peti jobbra,
S minden egyes házba kopogtass be sorba.”

Mentek, mendegéltek már vagy három sarkot, —
Katinka és Panka — már csak velük tartok —
Benyitottak minden boltba, kertbe, házba:
„Nem látták-e Mókát?” De senki se látta.

Hát amint nagy busan, szótalánul mennek,
Mit látnak ott távol egy kerítés mellett?
Fehér kis kutya jön feléjük loholva...
„Tán csak nem a Móka? Nézd már Panka, ott a!”

Panka szomoruan csak fejét csóválja :
„Hasonlit rá tényleg, de hol a bundája ?“
„Lehet, hogy a tolvaj ravaszul lenyirta.“
„Majd ha közelebb jön, meglátjuk, Katinka.“

De ni, a kis kutya egyszerre megtorpan,
Levegőbe ugrik két-háromszor gyorsan,
Aztán farkcsóválva rohan, karikázik,
Meg sem áll a boldog két siró kislányig.

Vakkant is, csahol is, ugrál is, forog is,
Aki nem ismeri, azt hinné, hogy — dilis ;
Ruhájukat nyalja, szinte csárdást táncol,
Azt se tudja, mit tesz a nagy boldogságtól.

Hej, most már Pankát is meggyőzte a próba :
„Hát persze, hogy ő az, persze hogy a Móka!
Hol voltál kis kutyám ? Ki vitt el ? Ki bántott ?“
Becézik, faggatják a fáradt jószágot.

Felelget is Móka, persze az ő nyelvén :
Elmondja kalandját, s hogy hajnalra kelvén,
Hogy szökött meg végül a csepürágóktól. —
Kár, hogy a két kislány mit sem ért a szóból.

Be is látta Móka, hogy hiába beszél,
Másra fordította a szavait ezér' :
Ugy csaholt, mint szokott, mikor enni vágyik :
„Adjatok hust, csontot, csak épp ne — szalámit !“

Mert emlékezetében maradt az a falat,
Amit úgy megkivánt ott, a kapu alatt.
Mért is volt oly torkos ? Ügyelt volna jobban !
Nem lenne oly éhes és oly fáradt mostan.

Panka sejtette már, mit vár a kis állat,
Ölbe vette mindjárt, mert látta, hogy fáradt;
Katinkával együtt dajkálgatta váltig,
Ugy vitték felváltva egészen hazáig.

Bezzeg volt nagy öröm, mikor haza értek!
Nem hiába főzik már a jó ebédet.
Jókedv ragyog megint minden egyes arcon,
Csaknem táncra perdül a jó Berta asszony.

Öreg Kovács Jánost sem kell épp biztatni.
Hiszen ő sem olyan nagyon öreg, vagy mi?!
Elkapja derékon feleségét s hoppla!
A kállai kettőst vele vigan ropja.

Hát a Tubi galamb hogy fogadta Mókát?
Megcsipte-e most is, mint szokta, az orrát?
Dehogy csipi, dehogy, örömében repdes:
„Hol jártál? Hol jártál? Csakhogy itt vagy, kedves!”

Samu cica is jön, csak kicsit bicegve,
Egerészni járt a padláson az este,
S ügyetlenül ugrott, kimarjult a lába, —
Öregszik a cica, hiába, hiába!...

El is panasolja, amíg Móka eszik,
Hogy most az egerek kutyába se veszik.
Nem sértéskép mondja, de mert így van tényleg,
Csufot üz belőle a sok szürke féreg.

Még jó, hogy ő bölcsen mosolyog csak rajta,
Akárhogy cincog is most az egérfajta.
„Jól teszed” — vakkant rá falatozva Móka, —
Ilyen rongy népséggel csak nem állhatsz szóba?!“

„De hogy lásd, barátod vagyok és szeretlek :
Hadat üzenek most mind az egereknek !
Ne félj, itt a mancsom, ígérem s fogadom :
Megbosszullak pajtás, még a mai napon !“

Megjött oszt Peti is, szomorun, leverten,
Keservesen sóhajt már kinn, a kis kertben :
„Sehol se találom“ — legyint a kezével.
„Hogy találtad volna, mikor benn ebédel?!“

Hej, ujjong most Peti, de hát még Gáborka !
Mert ő is beállit, nem fáj már a torka.
Alighogy Katinka a hirt megüzente,
Kiugrott az ágyból, mint egy kis levante.

Hamar fel a ruhát, a cipőt is, így ni !
„Hiszen most akartuk épp az orvost hívni !“
„Kell is nekem tea, patikaszer, doktor !
Megvan már a Móka, kutyabajom akkor !“

„Akár táncolhatnék, olyan jó a kedvem !
Nem hiszi, apuska ? Induljunk el ketten.
No, ugy-e, hogy eljön ? Ugy-e, hogy mehetek ?
Nyugodt lehet, papa, nem vagyok már beteg !“

Együtt örvendezik a két család estig ;
Ölükből a Mókát már le sem eresztik.
Kézről-kézre adják, vakarják, becézik —
Samu meg a Tubi irigykedve nézik.

VIII.

Estére azonban, hogy elment a vendég,
Samu cica csámcsog: „Kis egerhust ennék!
Igértél valamit, emlékszel még, Móka?
Hallod, hogy cincog a sok egerfióka?”

„Nem felejtettem el, máris megyek, látod?
Körülszimatolok minden bődönt, zsákot,
S ne legyen a nevem Móka, hanem Bodri,
Ha nem tudok neked kis egeret fogni!”

Azzal iramodik hajrá! a padlásra!
Lesz ott egerhalál, akárki meglássa!
Cincogó nemzetség, ha eszed van, tűnj el,
Mert köztetek Móka szörnyű irtást művel!

De ni, hol az egér? Egy fiát se látok.
Nem egér dézsmálja ott a krumplis zsákot!
Rossz szemű tolvaj az, hordja el a vihar!
Tele már a zsákja a lopott holmival.

Mert senki se vette észre az örömtől,
Hogy a padlásajtó zárja fenn csörömpöl.
S mialatt lenn Mókát cukorral kínálták,
Odafenn a tolvaj telerakta zsákját.

No, de most oszt megvagy! Megcsiptek, gazember!
Nem menekülsz innen, ha nem véres szemmel!
Fellármázza Móka az udvart, a házat,
Vár reád a börtön, késő már a bánat!

Futna már a tolvaj, de Móka nem hagyja,
Elvágja az utját, rángatja, ugatja,
Végül is belerug a kis porkolábba,
S rohan le a lépcsőn, Móka meg utána!

Van lárma, meghallja az is, ki nagyot hall;
Kovácsék s a szomszéd kiszaladnak bottal.
„Mi történt? Ki jár itt? Tolvaj a padláson?
Üldözi már Móka! Utána, barátom!”

Elől fut a tolvaj, mögötte a Móka,
Azután Kovácsék, s Isten a tudója,
Még hány derék szomszéd, férfi, asszony, gyerek:
„Ahol fut a tolvaj! Fogják meg emberek!”

S kinek gondoskodni kell az utca-rendről,
Előkerül ime, egy nagy bajszu rendőr,
Rohan ő is együtt a többivel, trap, trap, —
De bizony a tolvaj még jobban szalad csak.

Kiabál a rendőr: „Álljon meg már végre!
Felszólítom, hallja, a törvény nevébe!”
De rá se hederít, tovább fut a másik,
Át a Mester-utcán, egész a Dunáig.

Ott egy üres telken éppen futballoztak
Uj reménységei a Ferencvárosnak:
Jövendő hátvédek, jövendő csatárok, —
Hát a ravasz tolvaj épp középük vágott.

De a Móka se rest, oda is követi,
Különben is gyanus a futkosás neki:
Tán ez a sok gyerek, aki itten lófrál,
Ugyancsak mind tolvaj s menekülni próbál?

Nosza, nekik ugrik, éktelen csaholva,
Potyog a játékos, ki jobbra, ki balra,
Elgurul a labda, de elkapja Móka,
Épp a menekülő tolvajhoz „suttolja”.

Elbotlik a tolvaj a guruló gömbben, —
Aki labdára lép, orra bukik könnyen —.
Orra bukik ő is, amint rálép, nyomban,
Nincsen már ideje felkelni azonban.

Mert közben a rendőr éppen utólérte,
Könnyü szíjbilincset csatol a kezére.
„No, ugy-e elcsiptem? Látja, minek fáradt?”
„Ennek köszönheti, ennek a kutyanak!”

„Igaz! Remek állat! Kié ez a kutya?
Magáé, Kovács ur? Nem adná-el?” — „Soha!
Ezer pengőért se válnék én meg tőle!”
„Pedig jó rendőr-eb vált volna belőle.”

„No, szervusz, kis kutya! Nem jössz velem, tényleg?
Majd ha tolvajt üzők, megint kölcsön kérlek!”
Csóválja a farkát, úgy bucsuzik Móka;
Éljenzi a tömeg vigan, szétoszlóba.

Diadalmenetben viszik haza Mókát,
A vacsoráját is tetézve megtoldják:
Illatos, friss virslit kap külön jutalmul,
Samu is belőle miaukolva koldul.

„Ejnye, bizony Samu, ne haragudj, testvér,
Nem rajtam mult, hogy ma egeret nem ettél.
Nem egeret fogtam: tolvajt! Tán nem hiszed?
Nem szoktam én pedig hazudni senkinek.”

„Kérdezd meg a gazdát, Pankát, avagy Petit:
Ha nekem nem hiszel, elhiheted nekik.
De majd kárpótollak, holnap délebedre
Tányérodon ott lesz két hizott egérke.”

Samu cica szava csupa bus sóhajtas:
„A holnapi ebéd messze van még, pajtás!
Addig is adhatnál ebből pár falatot;
Elrontod a bendőd, ha ezt mind befalod!”

Ad is neki Móka: „Nesze, itt van, tessék!
Edd meg te a többi, hiv a kötelesség.
Alszik már a gazdám, őriznem kell álmát:
Mert még feje alól kilopják a párnát!”

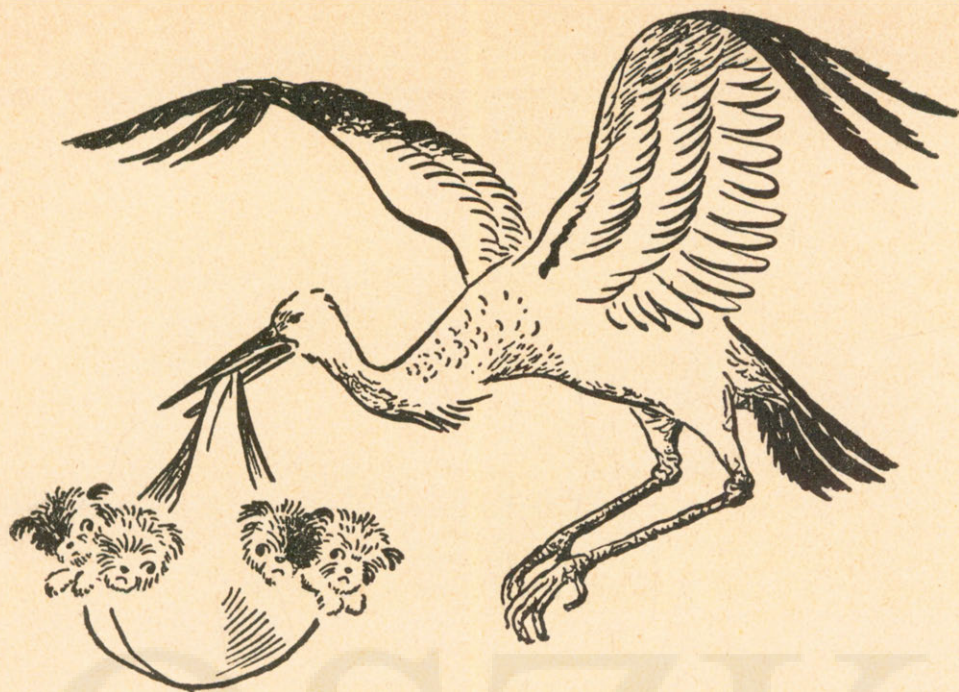
„Annyi a rossz ember, nem is sejtet, Samu!
Bennem is csak most kezd ébredni a gyanu,
Hogy az ember bizony csuf, kártékony fajta,
Csak ügyesen színlel, nem látszik meg rajta.”

„Van köztük kivétel: például a gazda,
Akinek a szive hűséges és tiszta,
Akár a kutyáé; — de a legtöbb, hidd el,
A legtöbb kétlábu, az bizony csak — ember.“

„Azt hiszed, — szól Samu —, én erről nem tudok?
Egész nap csak fekszem, lustán dorombolok?
Minden macska kész bölcs, némán figyel, hallgat,
Csak persze, nem beszél: füle van a falnak!“

„De hogyha beszélne, azt mondaná szintén,
Amit most te mondtál, — ha olyan bölcs, mint — én.
Miért nézel úgy le? Miért vagy oly hetyke?
Inkább gondolj reggel az ígéretedre.“

„Gondolok, gondolok, — no, csendes jójszakát!“
Szólt Móka s elvonult gazda ágya alá.
S közben arra gondolt, hogyha ember lenne,
Most már a sértésért elégtételt venne.

IX.

Sárgul már a tarló, piroslik a határ,
Más hazába indul a jó gólyamadár,
De mielőtt végleg bucsut kelepelne,
Bekopog Mókához egy reggel ökelme.

Ugy bizony, anya lett egy szép reggel Móka!
Négy kis kölyköt hozott csőrében a gólya:
Kettő tiszta fehér, kettő pedig tarka;
De mind a négy helyes, s már csóvál a farka.

Van nagy öröm, persze, ujjong Panka, Peti;
Mind az egész háznép csak Mókát eteti.
S törik a fejüket: „Hogy nevezzük őket?
Buksinak? Bodrinak? Pajtinak? Szellőnek?”

Majdnem összekapnak a név-választáson;
Mindenki tul akar licitálni máson:
Hogy ő szebb nevet tud, kedvesebbet, jobbat,
Csunya névre Móka jogosan moroghat.

Hát még hogy a beszéd arra fordul-térül,
Mi legyen a sorsa a kölyköknek végül?
Hányat tartanak meg? Hányat adnak oda?
Akkor tör még csak ki a nagy zenebona!

Hányat tartsanak meg? Hányat? Mind a négyet!
Ilyen kis kutyákat elherdálni vétek!
Hisz mind a négy oly szép, olyan helyes állat!
Mind a négy itt marad! Dehogy adjuk másnak!

Aztán itt van Móka! Nem türné ám ő se,
Hogy a kis kölykeik elrabolják tőle!
Ni, most is hogy morog, ha csak felé nyulnak!
Vigyázz Peti, mondom, megkapja az ujjad!

Végül is úgy döntött a kis család feje:
Anyáskodjon Móka, van elég ideje.
Neveljen okos kis kutyákat belőlük,
Később majd Katinka kap tőle egyet tőlük.

Mert közben szép lánnyá serdült ám Katinka!
De Panka is megnőtt, karcsu, mint a nimfa.
S mert az idő nem áll, inkább egyre halad,
Pehely nő már Peti s Gábor orra alatt.

Gimnazisták régen, színjelesek végig,
Nemsoká leteszik már az érettségit;
Titokban bizony már pitvarolni járnak:
Gáborka Pankának, Peti Katinkának.

Igy mult el a zord tél: november, december, —
Február végén már tavaszt vár az ember.
El is jött a tavasz márciusi fénnel,
Sugaras, bimbózó, édes uj reménnyel.

Móka kis kutyái vigan csaholnak már,
Hogyne, hiszen tavaszt mutat már a naptár!
Panka is kiveszi a színes ruháit,
Samu meg a napon dorombol és ásít.

Csupa boldog béke a kis ház s a kertje,
Kovács uram vigan kertészkedik benne.
Most jött a miséről, mint minden vasárnap, —
Nézi, nincs-e bajuk a szép rózsafáknak?

Nem csipte meg a dér? Nem rágja-e féreg?
Ó, mert a rózsafa kényes kicsi élet!
Akárcsak a gyermek, vigyázni kell rája,
Ugy szökken virágba zsenge palántája.

Megy a rózsafák közt, csak mendegél szépen,
Tükrözik a napfény tiszta kék szemében,
Fehér haja csillog, mint az ezüst fátyol,
Gyönyörködve nézi Panka a kis házból.

De jaj, mi az? Nézd csak! Hirtelen megszédül,
A nagy kerti olló kiesik kezébül.
Talán csak megbotlott? Nem . . . elesik menten . . .
Ott hever a földön . . . Ó, irgalmas Isten!

Rohan Panka, Peti, anyjuk is zokogva,
De jaj, meg se mozdul apjuk ott a porba!
Szavuk is elakad, szivverésük megáll:
Igy ragadta volna tőlük el a halál?!

Bucsu nélkül, orvul? Nem lehet, nem lehet!
Talán csak elájult, hisz arca még meleg ...
Nem bir megnyugodni a szerető lélek:
Hátha magához tér, hátha még felébred?

Panka az orvosért, Peti papért szalad;
Jön is már mindkettő, ott van percek alatt,
De nem jutnak hozzá, Móka utjuk' állja:
Ne merjék bántani! Ez az ő gazdája!

Mert azt hiszi szegény, bántani akarják,
Hiszen emelgetik fejét meg a karját,
Még bele is szurnak egy nagy hosszú tüvel —
Pedig itt már csodát egy doktor se művel.

Megéri a dolgot Berta asszony végre,
Temeti az arcát könnyes tenyerébe;
Móka is ráeszmél, mi történt, mi esett —
Megnyalja utólszor azt a hülő kezét ...

Ne sirj, szegény asszony, ne sirj Panka, Peti!
Látszik, hogy apátok' az Isten szereti:
Nem küldött rá kinos betegséget, lázat,
Csak elaludt szépen, mint aki elfáradt.

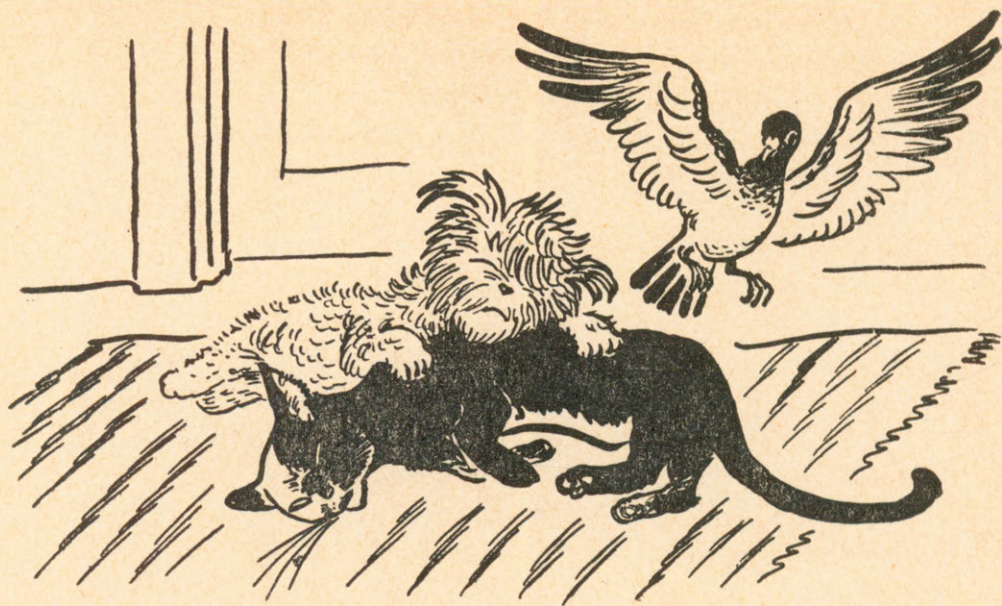
Nézd csak, az életben sem mosolygott szebben!
Talán ott jár most az égi rózsakertben ...
Kellott egy jó kertész fenn az angyaloknak,
Őt választották ki, felvitték maguknak.

Ezzel vigasztalja Katinka is őket;
Gáborka, az apja egymásután jönnek.
Igéri a gyáros: mig felcseperednek,
Apjuk helyett apja lesz a gyerekeknek.

De még azontul is, míg kenyérhez jutnak, —
Szegény Kovács János nyugodtan aludhat.
Legyen álma édes a temetőkertbe,
Olyan édes, amily tiszta volt a lelke.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

X.

És multak a napok, repültek az évek,
Lassanként beheggedt a fájó nehéz seb;
Ami még úgy sajgott, ami úgy fájt nemrég,
Lett belőle méla, holdsugaras emlék.

Petiből Péter lett, Gabikából Gábor,
Rég kinőttek már a középiskolából;
Egyetemre járnak, mérnök lesz belőlük,
Panka és Katinka nem fél most már tőlük.

Nem is haragszanak már a kamaszokra,
Hiszen a hajukat nem huzzák vihogva,
Nem ugratják őket, nem is csufolódnak,
Sőt Péter és Gábor mestere a bóknak.

Péter Katinkának bókol persze hévvel,
Elhalmozza sok-sok szép becéző névvel,
Gábor meg Pankának csapja már a szelet, —
Anyjuk hogyha látja, a szive is nevet.

De azért Móka sem esett ki kegyükből;
Farkával csóváltat, izgatottan prüszköl,
Ha látja, hogy jönnek s becézni akarják,
Akár álló hétig hagyná, hogy vakarják.

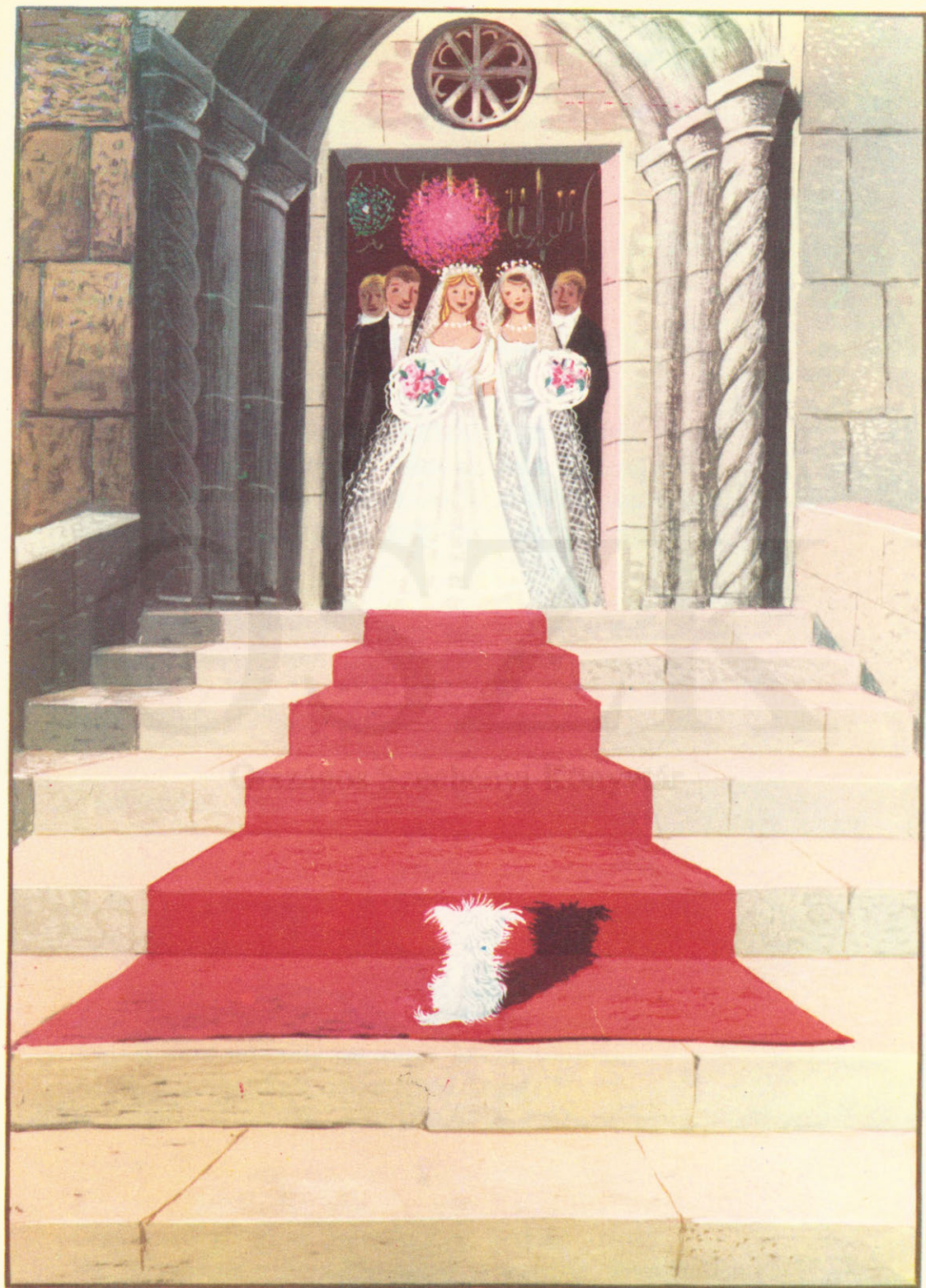
Persze, öregebb lett ő is az évekkel,
Nem olyan fürge már, nem szivesen kel fel,
Sokszor fáj a lába, fél szemén már hályog, —
Mondja is Samunak: „Bizony, nem jól látok . . .“

„Nem jól látok, Samu, különösen este,
Meggyöngült a szemem, s nem tudom, mi tette?
Talán a sok cukor? Vagy a sok hus főleg?
Mert ugy-e, nem vagyok még oly nagyon öreg?!“

De bizony Samu se tudja vigasztalni.
Az ő régi kedve, az is már csak talmi;
Ő is lustálkodik egész nap a padkán,
Éjjel se vadászik, vagy csak nagyon ritkán.

„Én is érzem kissé, hogy az idő eljár,
Néha a tejecke sem izlik nekem már!
Az egerészésben sem telik már kedvem.
Bizony, öreg csontok lettünk mindaketten!“

„No, de jó dolgunk van, megbecsülnek most is.
Van jó meleg vackunk, türhető a koszt is.
Pedig nem szolgáljuk meg, ugy-e már ezt se:
Én nem érzésem, te nem ugatsz este.“

„Persze, jobb volt sokkal, amig élt a gazda,
Fiatalok voltunk, nem öreg mihaszna . . .
Emlékszel, amikor tolvajt fogtál egyszer?
Nem hitted még akkor, hogy így megöregszel!”

„Szép világ volt, bizony, — sóhajt nagyot Móka.
Hogy lesz majd ezután, Isten a tudója?!
Ha a fiatalok összeházasodnak,
Ki tudja, bennünket vajjon hová raknak?”

„Én szívesen mennék Pankáékhoz lakni,
Bár az öreg asszonyt sincs szívem itt hagyni.“
„Én pedig — szól Samu — inkább itt maradok ;
Itt várom be nyugton, míg egyszer meghalok . . .“

„Mert ne felejtsd Móka, hogy a dicsőséged
Az uj házaspárnál gyorsan véget érhet.
Tapasztalt vén macskák mondták nekem egyszer :
Levitézlesz akkor, bárhogy is igyekszel!

Esztendőre megjön egy kis furcsa jószág,
Sivalkodó, siró, nyögös kis apróság,
— Állítólag ebből lesz később az ember —,
S te már levegő vagy, nem néznek jó szemmel.“

„Mindig a Veronkát, mindig az Andriskát,
Egyre csak azt nézik, csak őt simogatják,
Téged elzavarnak, ha csak közel tévedsz,
Kitur a helyedből az a kicsi féreg!”

„Azért mondom, én már itt maradok magnak,
Te csak menj, ha tetszik, majd a sutba hagynak !
Órizheted majd a pelenkákat, koma,
Ha ugyan megtürnek s nem zavarnak tova!”

„Én már csak követem Pankát, mint az árnyék,
Anélkül, hogy érte tán jutalmat várnék.
Azt a kis időt már, amim van a földön,
Mint hűséges kutya csak mellette töltöm.“

Azonban jól tudta Móka, hogy mit beszél,
Nem is kósza pletykát hozott felé a szél,
Tudta ő, mi készül, mily nagy örömmünnep,
Hogy a házban kettős lakodalmat ülnek.

Napok óta sűrög Panka és Katinka;
Itt egy próbabábu, ott egy szabásminta,
Virágárus, varga, cukrász és varrólány,
Mind az egész környék dolgozik szaporán.

Volt is ott menyegző, amilyen még nem volt!
De a kék mennybolton sem volt bár egy csepp folt,
Ragyogott az ég is; sugárözönében
Talán Kovács János mosolygott le éppen . . .

Ott volt a kocsiban Móka is, szegényke,
Persze a templomba őt már nem vitték be,
Csak kívülről nézte, amennyire látta,
Hogy esküszik ott benn négy kicsi gazdája.

Homályos szemével egyebet nem látott,
Csak az oltár körül a sok gyertyalángot,
Nem hallott mást, csupán a bugó orgonát, —
Nem értette szegény a nagy bugás okát.

De ime, már jönnek, ott jön Panka, Gábor,
Jön a másik pár is a dóm kapujából,
Gondolnak-e ő rá? Tudják-e, hogy ott van?
Megsimogatják-e a nagy izgalomban?

Bizony gondoltak rá, bizony odajöttek;
Móka két szemébe kövér könnyek szöktek,
Mert Panka felvette nemcsak az ülésre,
Hanem selyemruhás tulajdon ölébe!

Gyöngéd puha kézzel simogatja váltig
A füle tövétől egész a talpáig,
S megindultan mondja az urának közbe:
„Hiszen voltaképen Móka hozott össze!”

„Istennek eszköze volt ez a kis állat,
Hányszor megmentette, megvédte a házat!
Végül a mi szívünk' is összebogozta, —
Nem hiába, hogy a kis Jézuska hozta!”

Ezt mondja Péter is a másik kocsiban;
Kutatják is aztán, hogy a Móka hol van?
Ők is babusgatják, vakarják, becézik,
Dehogy is hagyná el egyik is a részit!

Csaptak oszt nagy lakzit, folyt a pezsgő, ó-bor!
Reggelig se fogytak ki a sok-sok jóból.
Panka Mókának is minden tálból küldött:
Kapott jó csibehust, tortát és gyümölcsöt.

Dehogy adta volna Panka oda másnak!
Még a nászutra is elvitte őt másnap!
Azontul is tejbe-vajba fürösztötte,
Amig csak el nem telt az idő fölötte.

Akkor is, halódva, az utolsó este,
Pankához vánszorgott, csak Pankát kereste.
Bucsukép kis orrát tenyerébe nyomta,
Panka ringatta el az örök álomba . . .

Ő pedig és Gábor, Katinka és Peti
A Móka emlékét hű szívvél őrizi,
Mert hisz ő is hű volt, kis hőse e dalnak. — — —
És még ma is élnek, hogyha meg nem haltak.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

